

**Centar za rehabilitaciju Zagreb, Podružnica Sloboština
povodom obilježavanja 40 godina postojanja organizira
znanstveno-stručnu konferenciju**

The Center for Rehabilitation Zagreb, Branch Office Sloboština
organizes a Scientific and Professional Conference on the occasion
of celebrating 40 years of establishment

Koloriti zajedništva

**21. i 22. listopad 2024.
Hotel Westin Zagreb, Kristalna dvorana**

Colors of Togetherness

**October 21-22, 2024.
Hotel Westin Zagreb, Crystal Ballroom**

Pokrovitelj:

**REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo rada, mirovinskoga
sistava, obitelji i socijalne politike**

**Centar za rehabilitaciju Zagreb, Podružnica Sloboština
povodom obilježavanja 40 godina postojanja organizira
znanstveno-stručnu konferenciju**

The Center for Rehabilitation Zagreb, Branch Office Sloboština
organizes a Scientific and Professional Conference on the occasion
of celebrating 40 years of establishment

Koloriti zajedništva

**21. i 22. listopad 2024.
Hotel Westin Zagreb, Kristalna dvorana**

Colors of Togetherness

**October 21-22, 2024.
Hotel Westin Zagreb, Crystal Ballroom**

ISBN 978-953-97439-9-2

Zagreb, 2024.

RIJEČ POKROVITELJA

Veliko mi je zadovoljstvo zaželjeti vam dobrodošlicu na stručno znanstvenu konferenciju „Koloriti zajedništva“ koja se povodom 40. obljetnice podružnice Sloboština Centra za rehabilitaciju Zagreb održava 21. i 22. listopada 2024. godine u hotelu Westin.

Konferencija preko sinteze društvenih, humanističkih i biomedicalnih znanstvenih disciplina ulazi u nove razine profesionalaca, pozivajući na zajedništvo i podršku pri kreiranju suvremenih rehabilitacijskih aktivnosti na dobrobit djece s teškoćama u razvoju.

Ovo ministarstvo iznimno cijeni napore djelatnika podružnice za cjeloživotnim obrazovanjem što je vidljivo i naslovom konferencije koja ostvaruje suradnju na svim područjima koji pridonose kvaliteti rada s djecom s teškoćama u razvoju. Praktički poticanjem višeglasja dolazi se do promišljanja budućih praksi kao odgovorom na potrebe djece i njihovih obitelji.

Marin Piletić, prof.

ministar rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike

SPONSOR'S WORD

It is my great pleasure to welcome you to the Scientific and Professional Conference "Colors of Togetherness", which is being held on October 21 and 22, 2024 at the Westin Hotel on the occasion of the 40th anniversary of the Sloboština branch of the Center for Rehabilitation Zagreb.

Through the synthesis of social, humanistic and biomedical scientific disciplines, the conference enters new levels of professionals, calling for unity and support in the creation of modern rehabilitation activities for the benefit of children with developmental disabilities.

This Ministry highly values the efforts of the branch's employees in lifelong education, as reflected in the conference's title, which fosters cooperation in all areas that contribute to the quality of work with children with developmental disabilities. By practically encouraging polyphony, we come to reflect on future practices as a response to the needs of children and their families.

Marin Piletić, MA

Minister of Labour, Pension System, Family and Social Policy

RIJEČ ORGANIZATORA

Zadovoljstvo mi je obratiti se u zborniku stručno znanstvene konferencije „Koloriti zajedništva“ koja se održava 21. i 22. 10. 2024. u hotelu Westin, povodom obilježavanja 40. obljetnice podružnice Sloboština Centra za rehabilitaciju Zagreb. Umrežavanje i suradnja svih dionika u rehabilitacijskom radu izazov je koji zahtijeva sposobnost razumijevanja različitih međusektorskih razlika, procesa i poticanja dijaloga. Stoga nam je cilj na konferenciji raspraviti različite prakse i staviti naglasak na zajednički interes, a to je doprinos svih na novi kvalitetniji pogled na djecu s teškoćama u razvoju i njihove obitelji.

Vjerujem da će „Koloriti zajedništva“ svakom sektoru, resoru ili partneru (javnom, poslovnom ili civilnom) povisiti snagu građenja, i uspješne zajedničke vizije kroz rješavanje problema, boljeg korištenja postojećih resursa, pokretanju inicijativa i inovacija, na što ova konferencija i poziva.

Naglasak je na dobroj koordinaciji svih dionika pružatelja usluga u području gdje to nedostaje. Suradnja svih mora postati standard povezivanja u rehabilitaciji djece s teškoćama u razvoju i potiče holistički pristup kao ključan element u radu.

Koloritom zajedništva i koordiniranom suradnjom svih dionika u radu s djecom s teškoćama u razvoju i njihovih obitelji doprinosi se novom pogledu na različitost, postignuća se multipliciraju što je vidljivo i stručnjacima i obitelj.

mr.sc. Teodora Not, prof.

Ravnateljica Centra za rehabilitaciju Zagreb

A WORD FROM THE ORGANIZER

It is my pleasure to address the proceedings of the Scientific and Professional Conference "Colors of Togetherness", which is being held on October 21 and 22, 2024 at the Westin Hotel, on the occasion of the 40th anniversary of the Sloboština branch of the Center for Rehabilitation Zagreb.

Networking and cooperation of all participants in rehabilitation work is a challenge that requires the ability to understand various intersectoral differences and processes as well as encouraging of dialogue. Therefore, our goal at the conference is to discuss different practices and emphasize the common interest, which is everyone's contribution to a new, better view of children with developmental disabilities and their families.

I believe that the "Colors of Togetherness" will enhance the strength of building and achieving a successful shared visions for every sector, department or partner (public, business, or civil) through problem solving, better utilization of existing resources, initiation of initiatives and innovations, which is precisely what this conference advocates.

The emphasis is on effective coordination of all service providers in the area where it is lacking. Collaboration among all stakeholders must become a standard for connection in the rehabilitation of children with developmental disabilities, encouraging a holistic approach as a key element in the work.

Through the „Colors of Togetherness“ and the coordinated cooperation of all stakeholders involved in the working with children with developmental disabilities and their families, a new perspective on diversity is fostered. Achievements are multiplied, becoming evident to both professionals and families

Teodora Not, MSc

Director of the Center for Rehabilitation Zagreb

PROGRAMSKI ODBOR

mr.sc. Teodora Not, predsjednica
Smiljana Eljuga, prof.def.
dr.sc. Dajana Bulić, prof.reh.
dr.sc. Tomislav Ljutić, prof.reh.
dr.sc. Goran Krakar
doc.dr.sc. Ana Katušić
Tena Matijaš, univ.spec.rehab.educ.
mr.spec. Tamara Kralj, klinički psiholog
mr.sc. Vanda Kos Jerković,
dipl.def.soc.ped
Ada Filipaj, dipl.soc.radnik
prof.dr.sc.Božo Skoko

ORGANIZACIJSKI ODBOR

dr.sc. Dajana Bulić, predsjednica
Smiljana Eljuga, prof.def.
Tena Matijaš, univ.spec.rehab.educ.
Kristina Klišanin, mag.rehab.educ
mr.sc. Vanda Kos Jerković,
dipl.def.soc.ped
mr.spec. Tamara Kralj, klinički psiholog
Marisela Blažek, prof.def.
Dejana Hržić, prof.reh.
Jadranka Marinov, fizioterapeut
Nenad Dumbović, prof.kineziterapeut.
Vlatka Kamenarić Blašković, prof.reh.
Tomislav Vitković, mag.rehab.educ.
Lidija Babin, med.sestra
Ivana Udiljak Rušpić, prof.reh.
Tea Čivrag, univ.spec.rehab.educ.

Ponedjeljak 21.10.2024., Dvorana Panorama, 17. kat hotela Westin

12.30 – 13.00	Registracija sudionika
13.00 – 13.15	Otvaranje konferencije Smiljana Eljuga, prof. def. , predstojnica podružnice Sloboština Radovan Tajder, arhitekt
13.15 – 13.45	Katleen Ballon, MD , Villa Clementina – Inclusive Nursery, Zems, Flanders, Belgium No EXCLUSES for Inclusion at a Preschool Age: An Inclusive Nursery as a Model for the Care-Education Continuum
13.45 – 15.15	Panel rasprava: Koloriti zajedništva - zajednička vizija Moderator: prof.dr.sc. Božo Skoko , Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu

15.15 – 15.30

Pauza

15.30 – 16.00

Alexa Greif, PhD, Blue Bird Day, Eyas Landing and Merlin Academy, Chicago, USA
Blue Bird Day Program

16.00 – 16.30

Nick Preddy, BA (Hons), PG Cert, PG Dip, and **Sam Greedy**, BSc (Hons), PG Cert, FHEA, Learning Disability Nursing, School of Health and Social Care, University of Gloucestershire, United Kingdom
The Value of Collaboration between Centre for Rehabilitation Zagreb and UK Universities

Utorak 22.10.2024., Dvorana Panorama, 17. kat hotela Westin

09.00 – 10.00	Plenarno izlaganje: akademik Ivica Kostović, profesor emeritus, Hrvatski institut za istraživanje mozga, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Socijalni mozak
10.00 – 10.20	dr. sc. Ana-Marija Bohaček, prof. reh., spec. rane intervencije, Odsjek za motoričke poremećaje i kronične bolesti, Edukacijsko – rehabilitacijski fakultet, Sveučilišta u Zagrebu Interakcija između odraslih i djece rane dobi - tko vodi, tko slijedi?
10.40 – 11.00	dr. sc. Goran Krakar, Poliklinika za dječje bolesti dr. Sabol Rezultati projekta procjene kvalitete spontanih pokreta putem SENDD sustava za rano otkrivanje neuroloških odstupanja u dojenčadi
10.40 – 11.00	dr. sc. Svetislav Polovina, dr. med., specijalist fizikalne medicine i rehabilitacije, Poliklinika Prof.dr.sc. Milena Stojčević Polovina Neurorazvojne posljedice u prijevremeno rođene djece i mogućnosti rehabilitacije
11.00 – 11.15	Dajana Bulić, Tena Matijaš, Tamara Kralj, Vlatka Kamenarić Blašković, Kristina Klišanin, Ljiljana Peroš, Deana Hržić, Zora Jelić, Nikola Jerković, Jadranka Marinov, Lucija Srbljinović, Tomislav Vitković, Nenad Dumbović, Tihana Medar, Marija Blažević, Odjel predškolskog odgoja i psihosocijalne rehabilitacije Podrška ranom razvoju koloritom usluga

11.15 – 11.30	Marisela Blažek, Ada Filipaj, Irina Ivić, Jelena Čališ, Jelena Gužvinec, Ana Markulin, Sanja Cvek Brković, Tea Čivrag, Sara Kovačić, Anita Žmegač Mesec, Monika Atlija, Klara Baković, Martina Šušak, Odjel stručne podrške u obitelji Stručna podrška u obitelji – potpora inkluzivnom okruženju
11.30 – 11.45	Vanda Kos Jerković, Ksenija Dvojković, Lana Štemberger, Dominika E. Flakus Tadić, Ivana Udiljak Rušpić, Maja Gorički Berović, Kristina Ružđak, Čarna Duraković, Odjel osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja
11.45 – 12.00	Pauza
12.00 – 12.20	Marina Marušić Fojs, mag. pharm., Ljekarne Marušić Posebnosti suplementacije djece s posebnim potrebama
12.20 – 12.40	prof. dr. sc. Ivana Marić, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Promicanje organizacijskih vrijednosti kroz komunikaciju i interdisciplinarnu suradnju
12.40 – 13.00	izv. prof. dr. sc. Krunoslav Antoliš, Policijska akademija „Prvi hrvatski redarstvenik“, Zagreb Integracija umjetne inteligencije u kibernetičku sigurnost sustava socijalne skrbi: Izazovi, prilike i smjerovi budućeg razvoja
13.00 – 13.20	prof. dr. sc. Darko Marčinko, Klinika za psihijatriju i psihološku medicinu Medicinskog fakulteta KBC Zagreb; Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Usamljenost i mentalno zdravlje mladih

13.20 – 13.40	prof. dr. sc. Tonči Matulić , Katoličko bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu Dostojanstvo druge osobe - Pogled na ranjene osobe
13.40 – 14.00	Pauza
14.00 – 15.00	RADIONICA Jelena Erceg, bacc. physioth., Ema Kovačić, mag.physioth. i Ana Bašić, bacc. physioth., Poliklinika Prof.dr.sc. Milena Stojčević Polovina Pravilno postupanje s djetetom
15.00 – 17.00	RADIONICA Alenka Lin Vrbančič Simonič, univ. dipl. ped. i fil., IZIS – Inštitut za plesno-gibalno terapijo, pomoč z umetnostjo, sonaravno bivanje, izobraževanje in svetovanje; OŠ Franca Rozmana Staneta Maribor »Aktiviraj, motiviraj, (re)kreiraj«: utjelovljeni međuljudski prostor kreativnog kretanja i igre

NO EXCUSES FOR INCLUSION AT A PRESCHOOL AGE AN INCLUSIVE NURSERY AS A MODEL FOR THE CARE-EDUCATION CONTINUUM

*Katleen Ballon-MD, Mieke Destrooper-CO, Ria Cuppers-PT
Villa Clementina, inclusive nursery, Zemst, Flanders, Belgium*

INTRODUCTION: Villa Clementina is an elaborate inclusive preschool setting founded in 2013. In this timeframe it succeeded to set up and operationalize the most inclusive child day care center in Flanders. Villa Clementina has 11 places daily for 18 children with special needs (SN), and 22 places daily for children with a "typical" development (TD). The children play in vertical groups (mixed ages/with or without special needs). TD children start at school at age 2y6m, SN children have the opportunity to stay until 6 y. All children enjoy the stimulating environment and multidisciplinary team and the diversity in our society. The SN children have an individual program with speech therapy and physiotherapy and are followed by a nurse and pediatrician. The UN Convention on the Rights of the Child affirms that every child has a right to education. The purpose of education is to enable the child to develop to his or her fullest possible potential even if they are multiple disabled. In Belgium the pre-school education starts at the age of 2y 6m. As there are no thorough inclusive kindergartens, multiple disabled toddlers often have to travel long distances to reach a school for special education. As SN children in Villa Clementina can stay until the age of 6, a system of integrated education in the nursery was developed in collaboration with a school for special education. Besides offering an optimal developmental and goal-directed stimulation, we want to create a smooth transition from a secure nursery-setting to the next context: regular school, special school or a multifunctional center. Villa Clementina elaborated a care-education continuum based on the ICF framework. In this continuum care and education are acting as communicating vessels depending on the ability and needs of the individual child and in relation to her/his attendance in the nursery. An individual integrated education-care plan is designed by the special needs educator together with the parents, the caretakers and the paramedic team (clinical orthopedagogue (CO) – physiotherapist – speech and language therapist) and is evaluated every 4 months. Education is offered on an individual base or in small inclusive groups. At the time of transition a meeting with the present and future caretakers and teachers is organized.

NO EXCLUSES FOR INCLUSION AT A PRESCHOOL AGE AN INCLUSIVE NURSERY AS A MODEL FOR THE CARE-EDUCATION CONTINUUM

*Katleen Ballon-MD, Mieke Destrooper-CO, Ria Cuppers-PT
Villa Clementina, inclusive nursery, Zemst, Flanders, Belgium*

RESULTS – 8 YEAR EXPERIENCE: Since 2016 the integrated education in Villa Clementina is granted as a pilot project by the Flemish Ministry of Education. Forty-six SN children completed the education-care project and made the transition to the next setting. Remarkable is that 14/46 SN children made a transition to a normal, nearby school (with extra support) when leaving the nursery. In April 2024 ten SN children are actually enrolled in the education-care project.

CONCLUSIONS: A former impact study (2019) demonstrated that the inclusive preschool model of Villa Clementina offers a quadruple win-situation: for children with special needs, for typical developing children, for the families and for the caretakers. By the educational project Villa Clementina demonstrates that education for SN children in a preschool-setting is feasible and the care-education continuum shows to be a practical instrument for caretakers, therapists and teachers. Every child has the right to grow up to be the best version of itself. As a society, we must take responsibility for creating an environment where all children have the opportunity to reach their full potential!

NEMA ISPRIKA ZA NEUKLJUČIVANJE U PREDŠKOLSKOJ DOBI: INKLUZIVNI VRTIĆ KAO MODEL KONTINUUMA PREDŠKOLSKI ODGOJ-OBRAZOVANJE

*Katleen Ballon, Mieke Destrooper i Ria Cuppers,
Villa Clementina inkluzivni vrtić, Zemst, Flandrija, Belgija*

UVOD: Villa Clementina je inkluzivna predškolska ustanova utemeljena 2013. Od svog osnutka osmislili su i pokrenuli najinkluzivniji vrtić za djecu u Flandriji. Villa Clementina dnevno ima 11 mesta za 18 djece s teškoćama u razvoju (TUR), te 22 mesta za djecu tipičnog razvoja (TR). Djeca se igraju u vertikalnim grupama (mješovite dobi/sa ili bez teškoća u razvoju). Djeca TR kreću u vrtić s 2 godine i 6 mjeseci, djeca s TUR-om imaju mogućnost ostati do šeste godine. Sva djeca uživaju u poticajnom okruženju i raznolikosti našeg društva uz praćenje multidisciplinarnog tima. Djeca s TUR-om imaju individualni program s logopedskom i fizikalnom terapijom uz praćenje medicinske sestre i pedijatra. Konvencija UN-a o pravima djeteta navodi da svako dijete ima pravo na obrazovanje. Svrha obrazovanja je omogućiti djetetu da se razvije do svojih najvećih mogućih potencijala, čak i ako ima višestruke teškoće. U Belgiji predškolsko obrazovanje počinje u dobi od 2 godine i 6 mjeseci. Budući da nema potpuno inkluzivnih vrtića, djeca s višestrukim teškoćama u razvoju često moraju daleko putovati kako bi išla u specijalnu školu. Budući da djeca s TUR-om u Villi Clementini mogu boraviti do šeste godine, u suradnji sa specijalnom školom razvijen je sustav integriranog obrazovanja u vrtiću. Osim što nudimo razvojno optimalno i cilju usmjereni poticanje, želimo stvoriti lagani prijelaz iz sigurnog vrtića u sljedeći kontekst: redovnu školu, specijalnu školu ili multifunkcionalni centar. Villa Clementina razradila je kontinuum predškolski odgoj - obrazovanje koji se temelji na postavkama ICF-a. U ovom kontinuitetu predškolski odgoj - obrazovanje djeluje kao sredstvo podrške ovisno o sposobnostima i potrebama pojedinog djeteta koje polazi vrtić. Individualni integrirani plan podrške i obrazovanja izrađuje posebni odgajatelj zajedno s roditeljima, njegovateljima i vrtičkim timom (klinički ortopedagog / edukacijski rehabilitator, fizioterapeut, logoped) koji se evaluira svaka četiri mjeseca. Obrazovanje se provodi individualno ili u malim inkluzivnim grupama. Kada dođe vrijeme za tranziciju, organizira se sastanak sa sadašnjim i budućim odgojiteljima i učiteljima.

NEMA ISPRIKA ZA NEUKLUJUĆIVANJE U PREDŠKOLSKOJ DOBI: INKLUZIVNI VRTIĆ KAO MODEL KONTINUUMA PREDŠKOLSKI ODGOJ-OBRAZOVANJE

*Katleen Ballon, Mieke Destrooper i Ria Cuppers,
Villa Clementina inkluzivni vrtić, Zemst, Flandrija, Belgija*

REZULTATI - 8 GODINA ISKUSTVA: Od 2016. integrirano obrazovanje u Villa Clementini odobreno je kao pilot projekt od strane flamanskog Ministarstva obrazovanja. Četrdeset i šest djece s TUR-om završilo je projekt predškolskog obrazovanja i nastavilo dalje svoje obrazovanje. Izvanredno je postignuće da je 14 od 46 djece s TUR-om nastavilo obrazovanje u redovnom sustavu uz podršku, u školi najbližoj mjestu stanovanja. U travnju 2024. desetero djece s TUR-om se prijavilo u projekt odgoja i obrazovanja.

ZAKLJUČCI: Ranija studija utjecaja iz 2019. godine je pokazala da inkluzivni predškolski model Ville Clementine nudi četverostruku dobit: za djecu s teškoćama u razvoju, djecu tipičnog razvoja, obitelji i odgojitelje. Ovim obrazovnim projektom Villa Clementina pokazuje da je obrazovanje za djecu s TUR-om u predškolskom okruženju izvedivo, a kontinuum predškolski odgoj – obrazovni sustav pokazuje se praktičnim za odgojitelje, terapeute i učitelje. Svako dijete ima pravo odrasti u najbolju verziju sebe. Kao društvo, moramo preuzeti odgovornost za stvaranje okruženja u kojem sva djeca imaju priliku ostvariti svoj puni potencijal!

BLUE BIRD DAY PROGRAM

Dr. Alexa Greif

This presentation delves into the development and implementation of the Blue Bird Day Program, an intensive interdisciplinary therapy program structured akin to preschool and kindergarten environments. The program integrates a diverse team of professionals, including occupational therapists, developmental therapists, physical therapists, social workers, speech therapists, nutritionists, and behavior therapists, working collaboratively to address the unique needs of each child and family. Children enrolled in the Blue Bird Day Program receive daily interventions across all disciplines in small group rotations of 3-4 children, promoting individualized attention and peer interaction.

The program's intervention strategy is centered on fostering meaningful participation in daily life through a participation-focused approach. This approach emphasizes the development of both developmental skills and functional capacities. The therapeutic framework is underpinned by the Intentional Relationship Model (IRM), DIR/Floortime, and Sensory Integration principles, ensuring holistic and empathetic interactions with clients and their families.

Modeled after early intervention and Individualized Education Programs (IEPs) in the school setting, the Blue Bird Day Program maintains a family-centered practice. This model not only supports ongoing early intervention efforts but also prepares children for a smooth transition to school environments. By focusing on comprehensive, interdisciplinary, and developmentally appropriate interventions, the Blue Bird Day Program strives to enhance the overall well-being and participation of children in their daily activities. This presentation will provide an in-depth overview of the program's structure, therapeutic methodologies, and the collaborative process that defines its success.

PROGRAM BLUE BIRD DAY

Dr. Alexa Greif

Ova prezentacija bavi se razvojem i provedbom programa Blue Bird Day, intenzivnog interdisciplinarnog terapijskog programa strukturiranog slično okruženjima predškole i vrtića. Program integrira raznoliki tim stručnjaka, uključujući radne terapeute, razvojne terapeute, fizioterapeute, socijalne radnike, logopede, nutricioniste i bihevioralne terapeute, koji surađuju kako bi odgovorili na jedinstvene potrebe svakog djeteta i njegove obitelji. Djeca upisana u program Blue Bird Day primaju svakodnevne intervencije iz svih disciplina u malim grupama od 3-4 djece, što omogućuje individualiziranu pažnju i interakciju s vršnjacima.

Intervencijska strategija programa usmjerena je na poticanje smislenog sudjelovanja u svakodnevnom životu kroz pristup fokusiran na sudjelovanje. Ovaj pristup naglašava razvoj kako razvojnih vještina, tako i funkcionalnih sposobnosti. Terapijski okvir temelji se na Modelu namjernih odnosa (IRM), DIR/Floortime i načelima senzorne integracije, osiguravajući cjelovite i empatične interakcije s klijentima i njihovim obiteljima.

Modeliran prema ranoj intervenciji i individualiziranim obrazovnim programima (IEP) u školskom okruženju, program Blue Bird Day zadržava praksu usmjerenu na obitelj. Ovaj model ne samo da podržava kontinuirane napore rane intervencije, već i priprema djecu za lakši prijelaz u školska okruženja. Fokusirajući se na sveobuhvatne, interdisciplinarne i razvojno prikladne intervencije, program Blue Bird Day nastoji unaprijediti cjelokupnu dobrobit i sudjelovanje djece u njihovim svakodnevnim aktivnostima. Ova prezentacija pružit će detaljan pregled strukture programa, terapijskih metodologija i suradničkog procesa koji definira njegov uspjeh.

THE VALUE OF COLLABORATION BETWEEN CENTRE FOR REHABILITATION ZAGREB AND UK UNIVERSITIES

Nick Preddy, (RNLD, BA (Hons), PG Cert, PG Dip): Senior Lecturer for Learning Disabilities Nursing at the University of Gloucestershire

Sam Greedy (RNLD, BSc (Hons), PG Cert, FHEA): Academic Course Lead for Learning Disabilities Nursing at the University Gloucestershire

International Collaboration between organisations in different countries presents a range of challenges such as cultural differences and also, language barriers, potential imbalance of power, and not least the simple expense of undertaking it. However, when it works well the mutual benefits can be great to all participants.

In this presentation Nick Preddy and Sam Greedy, both Lecturers at the University of Gloucestershire in the UK, explore the benefits of this collaboration between the Centre for Rehabilitation Zagreb, and Universities in the UK, which has seen approximately 300 nursing students from the UK come to Zagreb to gain "hands-on" practice experience.

This long term collaboration of over 20 years has seen strong, mutually beneficial relationships grow alongside significant service developments and innovations in Croatia, and the high value this partnership brings to the Universities in the UK. At the heart of this is the student experience, and the incredible learning that they take away from CZR, and how this influences their practice.

VRIJEDNOST SURADNJE IZMEĐU CENTRA ZA REHABILITACIJU ZAGREB I SVEUČILIŠTA U UJEDINJENOM KRALJEVSTVU

Nick Preddy, viši predavač, Sestrinstvo za osobe s intelektualnim teškoćama, Sveučilište Gloucestershire

Sam Greedy, voditeljica akademskog kolegija na Sestrinstvu za osobe s intelektualnim teškoćama na Sveučilištu Gloucestershire

Međunarodna suradnja između organizacija u različitim zemljama predstavlja niz izazova, kao što su kulturne razlike, jezične barijere, potencijalna neravnoteža moći, a nipošto ne treba zanemariti ni troškove same provedbe. Međutim, kada suradnja dobro funkcioniра, obostrane koristi za sve sudionike mogu biti iznimno velike.

U ovoj prezentaciji Nick Preddy i Sam Greedy, oboje predavači na Sveučilištu Gloucestershire u Ujedinjenom Kraljevstvu, istražuju prednosti suradnje između Centra za rehabilitaciju Zagreb i sveučilišta u UK-u koja je omogućila dolazak u Zagreb za otprilike 300 studenata sestrinstva iz Ujedinjenog Kraljevstva kako bi stekli svoje praktično iskustvo.

Ova dugogodišnja suradnja koja traje više od 20 godina, svjedočila je rastu jakih, uzajamno korisnih odnosa, zajedno s razvojem značajnih usluga i inovacija u Hrvatskoj, te veliku vrijednost koje ovo partnerstvo donosi sveučilištima u UK-u. U središtu toga je iskustvo studenata i nevjerojatno učenje koje stječu u CZR-u, a koje utječe na njihov rad.

SOCIJALNI MOZAK

*akademik Ivica Kostović, professor emeritus
Hrvatski institut za istraživanje mozga,
Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu*

Socijalni mozak obuhvaća neuronske mreže u moždanoj kori i subkortikalnim strukturama (na primjer, amigdala) koje pokazuju povećanu aktivnost kod donošenja odluka u socijalnom kontekstu, razmišljanju o sebi i drugima, emocionalnim reakcijama na događaje u neposrednoj i široj društvenoj okolini, kao i drugim aktivnostima koje su specifične za čovjeka i ljudsko društvo. Može se reći da socijalni mozak integrira kognitivne, emocionalne i izvršne funkcije mozga, specifične za socijalno ponašanje čovjeka. Suvremena neuroznanost zanima se za neurobiološku podlogu tih za čovjeka specifičnih funkcija, koje se uspostavljaju tijekom života u interakciji između genetski zadane organizacije mozga i interakcije s društvenom okolinom. I druga živa bića, a posebno primati, pokazuju socijalno ponašanje, ali se ono primarno odnosi na potrebu reprodukcije, traženje hrane i uvjeta za opstanak, kao i uspostavljanje hijerarhije u skupini. Klasična istraživanja mozga dala su samo grube naznake o područjima mozga koja su bitna za socijalno ponašanje.

Međutim zadnjih 20 godina, zahvaljujući funkcionalnom ispitivanju uz primjenu magnetske rezonancije i tehnološkom napretku drugih tehnika (npr. EEG), dokazano je da su područja na unutarnjoj strani dvaju hemisfera mozga, kao i na bazi čeonog režnja (orbitofrontalni korteks), ključna za osjećaj svijesti o samom sebi, shvaćanju razmišljanja i namjera drugih, socijalnu komunikaciju gdje je naglasak na prepoznavanju i razumijevanju izraza lica, empatiju, toleranciju, donošenje odluka u socijalnom kontekstu, uključujući i moral, političko udruživanje, reaktivnu i instrumentaliziranu agresiju prema drugima itd. Obzirom na to da je dubinsko znanje o stvarnim funkcijama socijalnog mozga uglavnom nepotpuno, fokus ovog predavanja je na razvitučku neuronskih veza socijalnog mozga. Taj pristup najviše obećava jer se funkcije socijalnog mozga pojavljuju u određenim razdobljima neonatalne, dječje, adolescentne i mlađe odrasle dobi pa je onda lakše usmjeriti istraživanje prema strukturnim i funkcionalnim promjenama koje prate te razvojne pojave. Ekspresija gena u mozgu čovjeka razlikuje se od regulacije gena u čovjekolikih majmuna u fetalnom dobu i adolescenciji, dok u dječjoj dobi postoje velike sličnosti. To je dosta zbumujuće jer se u ranom

SOCIJALNI MOZAK

akademik Ivica Kostović, professor emeritus
Hrvatski institut za istraživanje mozga,
Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

djetinjstvu razvijaju funkcije karakteristične za čovjeka, kao što je jezik i specifična svijest o samom sebi. Zato ćemo se osvrnuti na ključan odnos majke i djeteta, pojavu predsvjesnog i svjesnog stanja, razmišljanja o namjerama drugih, početak interakcije s drugim bićima, kao i začetke donošenja strateških odluka u socijalnom kontekstu. Posebno zanimljivo je pitanje zrelosti u političkom odlučivanju i udruživanju.

Predavanje bi trebalo pružiti uvid i u biološke promjene koje javljaju temeljem interakcije socijalnog mozga s društvenom okolinom, kao i u kritična razdoblja neurobiološkog razvijanja, što može pomoći u odgoju i obrazovanju, a time i dobrobiti i zdravim odnosima u užoj i široj društvenoj zajednici. Spoznaje o razvitku socijalnog mozga također su ključne za istraživanja neurorazvojnih duševnih poremećaja, kao što su autizam i shizofrenija, ali i drugih neurorazvojnih poremećaja.

THE SOCIAL BRAIN

*Academician Ivica Kostović, professor emeritus
Croatian Institute for Brain Research,
School of Medicine, University of Zagreb*

The social brain includes neural networks in the cerebral cortex and subcortical structures (for example, the amygdala) that show increased activity during decision making in a social context, thinking about oneself and others, emotional reactions to events in both immediate and wider social environments, as well as other activities that are specific to humans and human society. It can be said that the social brain integrates cognitive, emotional, and executive functions of the brain, specific to human social behavior. Modern neuroscience is interested in the neurobiological basis of these human-specific functions, which are established in lifetime in interaction between the genetically determined organization of the brain and the interaction with the social environment. Other living beings, especially primates, show social behavior, but it primarily relates to the need for reproduction, searching for food and conditions for survival, as well as establishing a hierarchy in the group. Classical brain research has given only rough indications about the areas of the brain that are important for social behavior.

However, in the last 20 years, thanks to functional testing with the application of magnetic resonance imaging and the technological progress of other techniques (e.g. EEG), it has been proven that the areas on the inside of the two hemispheres of the brain, as well as at the base of the frontal lobe (orbitofrontal cortex), are key to the sense of consciousness about oneself, understanding of thinking and intentions of others, social communication, where the emphasis is on facial expressions recognizing and understanding, empathy, tolerance, decision-making in a social context, including morality, political association, reactive and instrumentalized aggression towards others, etc. Considering that in-depth knowledge about the real functions of the social brain is mostly incomplete, the focus of this lecture is on the development of neural connections in the social brain. This approach is most promising because the functions of the social brain appear in certain periods of neonatal, childhood, adolescent, and young adulthood, so it is then easier to direct research towards the structural and functional changes accompanying

THE SOCIAL BRAIN

Academician Ivica Kostović, professor emeritus
Croatian Institute for Brain Research,
School of Medicine, University of Zagreb

these developmental phenomena. Gene expression in the human brain differs from gene regulation in great apes during fetal development and adolescence, while there are significant similarities during childhood. This is quite confusing because functions characteristic for humans, such as language and a specific self-awareness, develop in early childhood. Therefore, we will focus on the crucial relationship between mother and child, the emergence of preconscious and conscious states, thinking about the intentions of others, the beginning of interaction with other beings, as well as the early stages of making strategic decisions in a social context. Particularly interesting is the question of maturity in political decision-making and collaboration.

The lecture should also provide an insight into the biological changes that occur as a result of the interaction of the social brain with the social environment, as well as critical periods of neurobiological development, which can help in upbringing and education, and thus the well-being and healthy relationships in the close and wider social community. Knowledge about the development of the social brain is also crucial for research of Neurodevelopmental mental disorders, such as autism and schizophrenia, as well as other neurodevelopmental disorders.

INTERAKCIJA IZMEĐU ODRASLIH I DJECE RANE DOBI - TKO VODI, TKO SLIJEDI?

*dr.sc. Ana-Marija Bohaček, prof. reh., spec. rane intervencije
Odsjek za motoričke poremećaje i kronične bolesti,
Edukacijsko – rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu*

U interakciji s djecom odrasli spontano mijenjaju svoje ponašanje kada im prilaze i ostvaruju interakciju, te oblikuju djetetu usmjerena ponašanja. Modifikacije ponašanja uočavaju se u govoru i pokretima. Promjene u govoru i pokretima koje su specifične za interakciju s djecom razlikuju se od govora i pokreta usmjerениh prema odraslima jer sadržavaju veću afektivnu komponentu (povezivanje roditelja i djeteta) i snažniju kognitivnu komponentu (procesiranja informacija i učenje). Neka istraživanja pokazala su kako djetetu usmjerena ponašanja zadržavaju djetetovu pažnju te olakšavaju djeci segmentaciju radnji i jezika što djeci omogućavanje učenje o predmetima i o svakodnevnim aktivnostima. Razumijevajući što odrasli rade, djeca ih i oponašaju. Oponašanje je vještina koja ima i kognitivnu i socijalnu komponentu i u sponatnim ranim interakcijama oponaša dijete, ali oponaša i roditelj. Postavlja se pitanje što oponaša dijete, kako roditelj slijedi ili vodi i koja je funkcija oponašanja ovisno o djetetovoj razvojnoj dobi. Uočeno je također i da postoji razlika u modifikaciji ponašanja roditelja djece s neurorazvojnim rizikom i roditelja s djece s poremećajem iz spektra autizma u odnosu na roditelje djece tipičnog razvoja, što postavlja dodatna pitanje o tome tko koga slijedi ili vodi i koju ulogu u ranom učenju ima oponašanje.

Ovo predavanje ponudit će rezultate istraživanja uloge djetetu usmjerenih ponašanja u ranom učenju oponašanjem, te pregled istraživanja vezanih za ulogu djetetu usmjerenih ponašanja u ranom učenju djece s razvojnim teškoćama.

EARLY INTERACTIONS – WHO FOLLOWS, WHO LEADS?

dr.sc. Ana-Marija Bohaček, prof. reh., spec. rane intervencije

Department of Motoric Disorders and Chronic Diseases,

Faculty of Education and Rehabilitation Sciences, University of Zagreb

When interacting with children, adults spontaneously change their behavior when approaching and interacting with them, and they shape child directed behaviours. Behavioral changes can be observed in speech and actions. The changes in speech and actions specific to interaction with children differ from speech and actions directed at adults, as they contain a greater affective component (parent-child bonding) and a stronger cognitive component (information processing and learning). Some studies have shown that child-directed behaviors maintain the child's attention and make it easier for children to segment activities and language, allowing them to learn about objects and everyday actions. Because children understand what adults do, they imitate them. Imitation is a skill that has both a cognitive and a social component, and in spontaneous early interactions, the child imitates not only the parent, but also parents imitate child. The question arises as to what the child imitates, how the parent follows or leads and what function imitation has depending on the child's developmental age. It has also been observed that parents of children at developmental risk and parents of children with autism spectrum disorder modify their behavior differently than parents of typically developing children, which raises additional questions about who follows or leads whom and what role they play in early imitation learning.

This presentation will review findings from research on the role of child-directed behavior in early imitation learning and provide an overview of research on the role of child-directed behavior in early learning in children with developmental disabilities.

REZULTATI PROJEKTA PROCJENE KVALITETE SPONTANIH POKRETA PUTEM SENDD SUSTAVA ZA RANO OTKRIVANJE NEUROLOŠKIH ODSTUPANJA U DOJENČADI

Goran Krakar¹, Goran Kuzmac¹, Alessandro Ninković²,
Zlatko Sabol^{1,2}, Tomislav Strgar²

¹Poliklinika za dječje bolesti dr Sabol; ²TIS grupa d.o.o.

Procjena spontanih pokreta (eng. General Movement Assessment, GMA) je dokazano pouzdana metoda za prepoznavanje neuroloških oštećenja u ranom dojeničkom razdoblju. Unatoč tome što se ne koristi komplikirana tehnologiju (riječ je o vizualnoj gestalt analizi video zapisa) implementaciju otežava to što zahtjeva vrijeme za obuku ispitivača te za analizu videa pojedinog pacijenta pa samim tim troši resurse zdravstvenog sustava. U razdoblju sve intenzivnije upotrebe umjetne inteligencije u medicini cilj projekta SENDD je razviti sustav za automatiziranu procjenu spontanih pokreta snimljenih u kućnim uvjetima koristeći sustave strojnog učenja i računalnog vida. Ovdje prikazujemo aktualne rezultate sustava i perspektive za korištenje istog kao alata za probir koji će stručnjacima omogućiti više vremena i resursa za bavljenje onom djecom koja pokazuju odstupanja od normalnih spontanih pokreta.

Ključne riječi: procjena spontanih pokreta, vrpoljenje, neurološki razvoj, neuronske mreže, strojno učenje, umjetna inteligencija, metoda probira

PROJECT RESULTS OF THE QUALITY OF GENERAL MOVEMENT ASSESSMENT BY USING THE SENDD SYSTEM FOR THE EARLY DETECTION OF NEUROLOGICAL ABNORMALITIES IN INFANTS

Goran Krakar¹, Goran Kuzmac¹, Alessandro Ninković¹, Ž

Zlatko Sabol^{1,2}, Tomislav Strgar²

¹Poliklinika za dječje bolesti dr Sabol; ²TIS group LTD

General movement assessment (GMA) is a proven reliable method for identifying neurological impairments in early infancy. Despite the fact that it does not use complicated technology (it involves visual gestalt analysis of video recordings), the implementation is challenging because it requires time for examiner's training and analyzing each patient's video, thus consuming the resources of the healthcare system. In time of increasingly intensive use of artificial intelligence in medicine, the goal of the SENDD project is to develop a system for automated general movement assessment recorded in home conditions using machine learning and computer vision systems. We present here the current results of the system and an overview for using it as a screening tool that will allow professionals more time and resources to engage with children that have general movement delays.

Key words: general movement assessment, fidgeting, neurological development, neural networks, machine learning, artificial intelligence, screening method

NEURORAZVOJNE POSLJEDICE U PRIJEVREMENO ROĐENE DJECE I MOGUĆNOSTI REHABILITACIJE

*dr. sc. Svetislav Polovina, prim.dr. med. specijalist
fizikalne medicine i rehabilitacije*

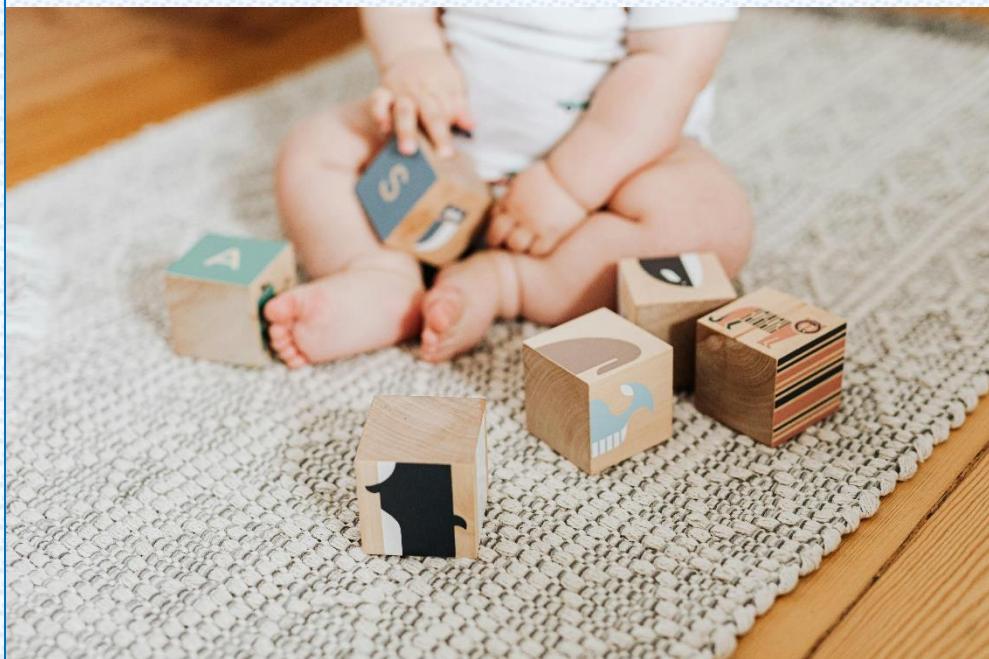
Svjetska zdravstvena organizacija definira prijevremeni porod kao porod koji je uslijedio prije završenog 37 tjedna gestacije; odnosno ukoliko je trudnoća, računajući prvi dan zadnje menstruacije, trajala kraće od 259 dana. Prijevremeno rođena djeca i djeca s niskom porođajnom težinom imaju povećani razvojni rizik za motorička, kognitivna, senzorička i druga odstupanja u odnosu na terminsku djecu, radi čega čine značajni udio u populaciji neurorizične djece. U cilju što ranijeg prepoznavanja neurorizične djece, osim kliničkog pregleda, često se koristi UZV, MR i procjena spontane pokretljivosti prema Prechtlu. Rano prepoznavanje neurorazvojnih i drugih odstupanja omogućiti će ranu rehabilitaciju i samim time smanjiti razvojne rizike.

NEURODEVELOPMENTAL CONSEQUENCES IN PREMATURE CHILDREN AND POSSIBILITIES OF REHABILITATION

*Svetislav Polovina, Ph.D., MD, Primarius Specialist
in Physical Medicine and Rehabilitation*

The World Health Organization defines premature birth as birth that occurred before 37 weeks of gestation; that is, if the pregnancy, counting the first day of the last menstruation, lasted less than 259 days. Premature children and children with low birth weight have an increased developmental risk for motor, cognitive, sensory and other deviations compared to full-term children, which is why they make a significant share of the population of children with neurodevelopmental risks. In order to identify children with neurodevelopmental risk as early as possible, in addition to clinical examination, US, MR, and general movement assessment according to Prechtel are frequently used. Early recognition of neurodevelopmental and other delays will enable early rehabilitation and thereby reduce developmental risks.

PODRŠKA RANOM RAZVOJU KOLORITOM USLUGA

*Dajana Bulić, Tena Matijaš, Tamara Kralj, Vlatka Kamenarić Blašković,
Kristina Klišanin, Ljiljana Peroš, Dejana Hržić, Zorka Jelić, Nikola Jerković,
Jadranka Marinov, Lucija Srblijinović, Tomislav Vitković, Nenad Dumbović,*

Tihana Medar, Marija Blažević

CRZ, Odjel predškolskog odgoja i psihosocijalne rehabilitacije

Odjel predškolskog odgoja i psihosocijalne rehabilitacije pruža koloritnu lepezu usluga i podršku stručnjaka različitih profila. Programom stručne podrške obuhvaćena su djeca od dojenačke dobi do sedme godine života. Transdisciplinarnim pristupom posjećujemo rano i pravovremeno uključivanje u razvojne programe djece s neurorazvojnim rizikom i razvojnim teškoćama. Zajedničkom timskim radom osnažuje se dijete i njegova obitelj, uvažavanjem svih djetetovih potreba i specifičnosti, uzimajući u obzir funkcioniranje i dobrobit cijele obitelji.

Djetetu i obitelji pruža se odgovarajuća stručna podrška koja obuhvaća rehabilitacijske programe sukladno njegovoj dijagnozi i razvojnim potrebama, o čemu ovise uključivanje djeteta kroz stručnu podršku u obitelji ili kod pružatelja usluga. Holističkim pristupom i timski usklađenom ranom podrškom kroz obiteljski usmjereni programe djetetu se pruža mogućnost za optimalan razvojni ishod, čime se preveniraju mogući razvojni rizici, te osnažuju roditelji i članovi obitelji kako bi adekvatno podržali djetetov razvoj. Savjetovanjem i uključivanjem roditelja u interakciju s djetetom osnažuju se roditeljske kompetencije kako bi kroz svakodnevne rutine i aktivnosti optimalno poticali djetetov razvoj te osvijestili njegove jake strane i potrebe.

Uz individualne programe podrške provode se i grupni programi. Kroz Iskustvene igraonice provodi se savjetovanje i edukacija, involuiranjem roditelja u aktivnosti zajedno s djetetom, kako bi kroz igru i rutine savladali vještine potrebne za polazak u vrtić. Grupne podrške za roditelje imaju za cilj kroz edukacijsko-iskustvene radionice osnažiti roditelje u njihovim kompetencijama za razvoj sigurne privrženosti roditelj-dijete i učenje o odnosu s naglaskom na neverbalnu komunikaciju. Grupni program Male škole pruža djeci interakciju s vršnjacima i usvajanje ponašanja u grupi poštujući pravila, pomažući, dijeleći, surađujući, noseći se s porazom i pobjedom te formiraju slike o sebi, što su osnovni čimbenici za integraciju u socijalnu zajednicu. Predškolski programi imaju razvojni karakter, što znači da je svaki pojedini dio programa utemeljen prema zakonitostima razvoja djeteta u predškolskoj dobi. Program se koristi kao osnova za izradu izvedbenog programa za djecu s intelektualnim teškoćama i višestrukim teškoćama.

U svoj rad integriramo primjere dobre prakse, s ciljem promicanja različitih usluga prema suvremenim principima i znanstvenim spoznajama.

EARLY DEVELOPMENTAL SUPPORT WITH A RANGE OF SERVICES

*Dajana Bulić, Tena Matijaš, Tamara Kralj, Vlatka Kamenarić Blašković,
Kristina Klišanin, Ljiljana Peroš, Dejana Hržić, Zorka Jelić, Nikola Jerković,
Jadranka Marinov, Lucija Srblijanović, Tomislav Vitković, Nenad Dumbović,
Tihana Medar, Marija Blažević*

CRZ, Department of Preschool Education and Psychosocial Rehabilitation

The Department of Preschool Education and Psychosocial Rehabilitation provides a vibrant range of services and support from professionals of various backgrounds. The professional support program includes children from infancy to the age of seven. With transdisciplinary approach, we enhance early and timely inclusion in developmental programs for children with neurodevelopmental risks and developmental delays. Collaborative teamwork empowers the child and their family by addressing all the child's needs and specificities while considering the functioning and well-being of the entire family.

The child and family are provided with appropriate professional support, including rehabilitation programs tailored to the child's diagnosis and developmental needs, which determines whether the child is supported at home or by service providers. A holistic approach and team-coordinated early support through family-centered programs offer the child the opportunity for optimal developmental outcomes, preventing potential developmental risks, while empowering parents and family members to adequately support the child's development. By counseling and involving parents in interaction with the child, parental competencies are strengthened, enabling them to optimally foster the child's development through daily routines and activities, and to become aware of the child's strengths and needs.

In addition to individual support programs, group programs are also conducted. In Experiential Playgroups, counseling and education are provided by involving parents in activities alongside their children, allowing them to learn essential skills for preschool readiness through play and routines. Group support for parents aims to strengthen their competencies through educational-experiential workshops, promoting secure parent-child attachment and learning about relationships, with a focus on non-verbal communication. The Small School group program provides children with peer interaction and teaches group behavior, including following rules, helping, sharing, cooperating, dealing with loss and victory, and forming self-image—fundamental factors for integration into the social community. Preschool programs are developmental in nature, meaning that each part of the program is based on the principles of child development in the preschool years. The program serves as a foundation for creating an individualized program for children with intellectual and multiple disabilities.

We integrate examples of good practice into our work, with the aim of promoting various services according to modern principles and scientific knowledge.

STRUČNA PODRŠKA U OBITELJI - POTPORA INKLUSIVNOM OKRUŽENJU

Marisela Blažek, Ada Filipaj, Irina Ivić, Jelena Čališ, Jelena Gužvinec, Ana Markulin, Sanja Cvek Brković, Tea Čivrag, Sara Kovačić, Anita Žmegač

*Mesec, Monika Atlja, Klara Baković, Martina Šušak,
Odjel stručne podrške u obitelji Stručna podrška u obitelji*

Posljednjih pet desetljeća u porastu su znanstveni i stručni interesi u području ranog razvoja i razumijevanja uloge stručnjaka i obitelji u navedenom kontekstu. S ciljem poticanja optimalnog razvoja djeteta, implementiraju se različiti rehabilitacijski programi, a jedan od prepoznatih programa je stručna podrška u obitelji. Stručna podrška u obitelji podrazumijeva dolazak stručnjaka u obiteljski dom djeteta, a način rada obuhvaća neposredan rad s djetetom, intervencijsku trijadu te savjetovanje i podršku roditeljima. Djeca s razvojnim odstupanjima i njihove obitelji se u ranim godinama susreću s brojnim promjenama kao što su promjene programa, sustava podrške, stručnjaka te okruženja. Te promjene predstavljaju vrijeme tranzicije koja su učestalo generator stresa jer od djeteta i obitelji zahtijeva adaptaciju na nove okolnosti. Uspješnost tranzicije prema inkluzivnom kontekstu pod utjecajem je suradnje i koordinacije svih stručnjaka uključenih u sustav podrške te informiranosti roditelja o svim dostupnim resursima i strategijama. Stručnjaci u odjelu stručne podrške u obitelji imaju ključnu ulogu u tranzicijskom procesu jer dobro poznaju dijete i njegovu obitelj, pomažu im u pronalaženju zakonskih i proceduralnih informacija te ih pripremaju za snalaženju u novom okruženju. Nadalje prilikom uključivanja djeteta s razvojnim odstupanjem u program stručne podrške, stručnjaci timski provode intervenciju. Intervenciju čini strukturirana prilagodba okoline temeljena na znanstveno utemeljenim metodama o tome što će unaprijediti razvoj djeteta tako da se opseg intervencije učini što manjim, a učinak što većim. U svakodnevnom radu stručnjaci stručne podrške u obitelji rade timski u partnerstvu s roditeljima, stručnjacima, odgojiteljima i drugim značajnim dionicima. Međusobno dijeljenje, znanja i iskustva u konačnici rezultira stvaranjem holističkog plana podrške za dijete i obitelj kojim se potiče stvaranje inkluzivnog okruženja.

PROFESSIONAL SUPPORT IN THE FAMILY – CONTRIBUTION TO INCLUSIVE ENVIRONMENT

Marisela Blažek, Ada Filipaj, Irina Ivić, Jelena Čališ, Jelena Gužvinec, Ana Markulin, Sanja Cvek Brković, Tea Čivrag, Sara Kovačić, Anita Žmegač

*Mesec, Monika Atlja, Klara Baković, Martina Šušak,
CRZ, Department of Professional Support in the Family*

In the past five decades, there has been growing scientific and professional interest in early development and understanding the role of professionals and families in this context. With the goal of encouraging a child's optimal development, various rehabilitation programs are being implemented, and one of the recognized programs is *professional support in the family*. Professional support in the family involves professionals visiting the child's home, and their work include direct interaction with the child, the intervention triad, and providing advice and support to the parents. Children with developmental delays and their families face numerous changes during the early years, such as changes in programs, support systems, professionals, and environments. These transitions can often generate stress, as they require the child and family to adapt to new circumstances. The success of the transition to an inclusive context depends on the cooperation and coordination of all professionals involved in the support system, as well as the parents' information of all available resources and strategies. Professionals in the department professional support in the family have a key role in the transition process because they are familiar with the child and family, assist in finding legal and procedural information, and prepare them for managing the new environment. Furthermore, when a child with developmental delays enters the support program, professionals provide intervention as a team. These interventions involve structured environmental adjustments based on evidence-based methods aimed at enhancing the child's development while minimizing the scope of the intervention and maximizing its effect. In their daily work, professionals providing family support collaborate as a team with parents, preschool educators, and other important stakeholders. Sharing knowledge and experience finally leads to the creation of a holistic support plan for the child and family, which contributes to the creation of an inclusive environment.

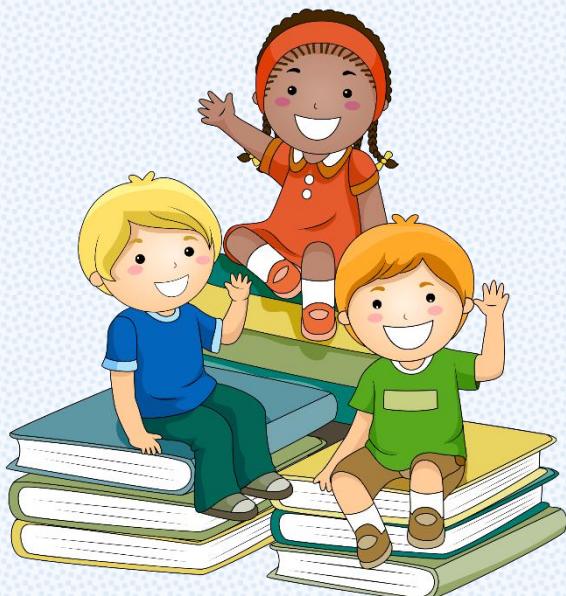

OSNOVNA ŠKOLA CENTAR ZA REHABILITACIJU ZAGREB

Vanda Kos Jerković, Ivana Uđiljak Rušpić, Čarna Duraković, Dominika Ewa Flakus-Tadić, Kristina Ružđak, Lana Štemberger, Ksenija Dvojković, Maja Gorički Berović

Centar za rehabilitaciju Zagreb pruža osnovnoškolsko obrazovanje za djecu s intelektualnim teškoćama od proljeća 2007. godine. Škola je službeno upisana u registar osnovnih škola u šk. god. 2014/2015. Naši učenici pohađaju Poseban program usmjeren na stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada uz individualizirani pristup. „Mala Sloboština“ kako često nazivamo našu školu simbolično oslikava njezinu misiju, stvarajući ugodno i podržavajuće okruženje za učenike.

Izlaganje je kratki vodič za upoznavanje s radom naše škole, njezinim programima i pristupima koji su prilagođeni potrebama djece s težim intelektualnim i višestrukim teškoćama.

PRIMARY SCHOOL CENTER FOR REHABILITATION ZAGREB

Vanda Kos Jerković, Ivana Uđiljak Rušpić, Čarna Duraković, Dominika Ewa Flakus-Tadić, Kristina Ružđak, Lana Štemberger, Ksenija Dvojković, Maja Gorički Berović

The Center for Rehabilitation Zagreb has been providing primary education for children with intellectual disabilities since the spring of 2007. The school was officially registered in the National Register of primary Schools in 2014/2015. Our students follow a special program focused on developing competencies in activities of daily living and work, with an individualized approach. „Mala Sloboština“, as we often affectionately refer to our school, symbolically reflects its mission to create a welcoming and supportive environment for students.

This presentation serves as a brief introduction to our school's work, its programs, and approaches, all of which are tailored to meet the needs of children with severe intellectual and multiple disabilities.

POSEBNOSTI SUPLEMENTACIJE DJECE S POSEBNIM POTREBAMA

Marina Marušić Fojs, mag.pharm.

Uzimanje raznih dodataka prehrani i bezreceptnih lijekova od strane roditelja djece s posebnim potrebama vrlo je raširena pojava. Kao i kod tipične populacije često su razlozi nadoknada eventualnih nedostataka u prehrani ili rješavanje akutnih blažih medicinskih poteškoća, ali vrlo je često sustavno ciljano uzimanje takvih preparata u svrhu utjecanja na osnovne metaboličke puteve koji dovode do patofizioloških promjena u obliku bolesti.

Dokazi o djelovanju pojedinih suplemenata kod nekih stanja postoje. Vrlo je važno dobro poznavanje indikacija, doza, kontraindikacija, interakcija i toksikološkog profila svakog preparata. Posebne potrebe djece kod nekih najčešćih poteškoća (Down sindrom, autizam, ADHD) pokazale su odstupanja od tipične populacije čime postavljaju nove izazove u određivanju preporučenih doza i toksikologije.

Preporučene dnevne vrijednosti (RDA) obično se temelje na podacima o općoj populaciji i zdravim dobrovoljcima korištenim u istraživanjima. Međutim, u kontekstu osoba s posebnim potrebama, postoji nedostatak specifičnih smjernica, što stvara izazove u određivanju prikladnih doza i pristupa toksikologiji. Zbog toga je važno osigurati kontinuiranu edukaciju zdravstvenih djelatnika i roditelja kako bi se minimizirali potencijalno štetni učinci i optimizirali pozitivni ishodi.

Predavanje će se temeljiti na primjerima s naglaskom na dokaze kako bi se sudionike dublje uputilo u temu.

SPECIFICS OF SUPPLEMENTATION FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

Marina Marušić Fojc, M. Pharm.

The use of various dietary supplements and over-the-counter medications by parents of children with special needs is a widespread occurrence. As with the general population, the reasons often include compensation for potential nutritional deficiencies or addressing mild acute medical issues. However, it is very common for such supplements to be systematically and purposefully taken to influence fundamental metabolic pathways that lead to pathophysiological changes associated with diseases.

There is evidence supporting the effects of certain supplements for some conditions. It is crucial to have a thorough understanding of the indications, doses, contraindications, interactions, and toxicological profiles of each supplement. The special needs of children with some of the most common conditions (Down syndrome, autism, ADHD) have shown deviations from the general population, which presents new challenges in determining recommended doses and toxicology.

Recommended Daily Allowances (RDA) are typically based on data from the general population and healthy volunteers used in research. However, in the context of special needs individuals, there is a lack of specific guidelines, which creates challenges in determining appropriate doses and approaches to toxicology. Therefore, it is important to ensure continuous education for healthcare professionals and parents to minimize potential harmful effects and optimize positive outcomes.

The lecture will be based on examples, with an emphasis on evidence, to provide participants with a deeper understanding of the theme.

PROMICANJE ORGANIZACIJSKIH VRIJEDNOSTI KROZ KOMUNIKACIJU I INTERDISCIPLINARNU SURADNJU

Prof. dr. sc. Ivana Marić, Ekonomski fakultet Zagreb

Izazovi upravljanja neprofitnim organizacijama u današnje vrijeme su brojni. Čimbenici okoline koja je svakim danom sve više složena i dinamična pred suvremene organizacije stavljuju nove zahtjeve za učenjem, razvojem i održivošću. Posebno organizacije koje nisu profitno usmjerenе te imaju izražene društvene svrhe trebaju kvalitetan menadžment koji će kontinuirano razvijati komunikacijske vještine, te promicati politiku izvrsnosti, održivosti i razvijati se u smjeru socijalnog poduzetništva. Vrijednosti koje organizacija živi trebaju biti usklađene s misijom i vizijom organizacije i posebno su važne za one organizacije koje su agenti društvenih promjena te se zato i nazivaju organizacije utemeljene na vrijednostima.

Nova digitalna ekonomija traži digitalne kompetencije ali i preduvjete te želju za usavršavanjem i učenjem na svim razinama: individualnoj, timskoj i organizacijskoj razini. Posebno se izdvajaju pojave virtualne organizacije i udaljenog radnog mjesta što predstavlja izazov za menadžere i zaposlenike po pitanju delegiranja zadataka, praćenja radne uspješnosti i motiviranja. Posebno važna pitanja u organizacijama u socijalnom sektoru dotiču teme poput: izgradnje pozitivne organizacijske klime, izgradnje timske motivacije, kulture i rada u interdisciplinarnim timovima te rješavanja konflikata. Složenost rada u specifičnim organizacijama usmjerenim na društveno dobro zahtjeva od menadžera i zaposlenika kvalitetnu dvosmjernu komunikaciju, usavršavanje, razvoj znanja i vještina, ostvarivanje svrhe i primjenu svih ciljeva održivog razvoja.

PROMOTING ORGANIZATIONAL VALUES THROUGH COMMUNICATION AND INTERDISCIPLINARY COLLABORATION

Prof. Dr. Ivana Marić, Faculty of Economics, University of Zagreb

The challenges of managing nonprofit organizations today are numerous. Factors in an increasingly complex and dynamic environment place new demands on contemporary organizations for learning, development, and sustainability. Organizations that are not profit-oriented and have a pronounced social mission require high-quality management that will continuously develop communication skills, promote a policy of excellence and sustainability, and evolve toward social entrepreneurship. The values that an organization embodies must align with its mission and vision, especially for organizations that act as agents of social change, which is why they are referred to as value-based organizations.

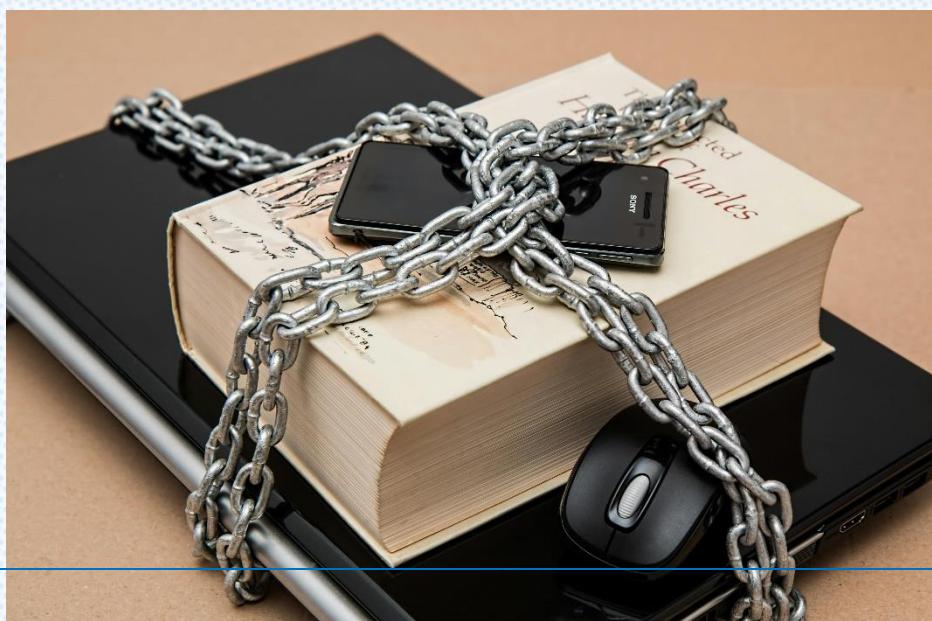
The new digital economy demands digital competencies, as well as prerequisites such as a desire for continuous learning and improvement at all levels: individual, team, and organizational. The emergence of virtual organizations and remote work poses significant challenges for managers and employees in terms of task delegation, performance monitoring, and motivation. In particular, important issues in organizations within the social sector include topics such as building a positive organizational climate, fostering team motivation, developing culture, working in interdisciplinary teams, and conflict resolution. The complexity of work in specific organizations towards public good requires two sided communication between managers and workers, continuous skill development, knowledge enhancement, purpose realization, and the implementation of all sustainable development goals.

INTEGRACIJA UMJETNE INTELIGENCIJE U KIBERNETIČKU SIGURNOST SUSTAVA SOCIJALNE SKRBI: IZAZOVI, PRILIKE I SMJEROVI BUDUĆEG RAZVOJA

izv. prof. dr. Krinoslav Antoliš

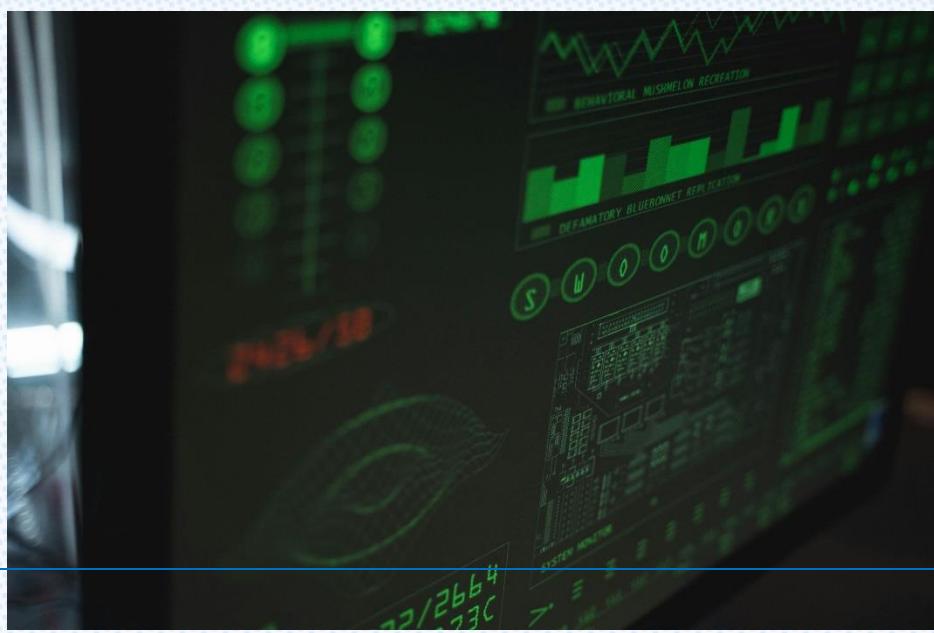
Umjetna inteligencija (UI) ubrzano se integrira u svakodnevni život, oblikujući naš digitalni krajolik i naglašavajući potrebu za kibernetičkom sigurnošću. Tri ključne dimenzije upotrebe UI u kibernetičkoj sigurnosti uključuju zaštitu sustava UI, korištenje UI za obranu te zlonamjerne svrhe. Zaštita sustava UI obuhvaća standardizaciju i nadzor od strane ljudi, dok obrambena uporaba UI uključuje otkrivanje prijetnji, predikciju, analizu i ublažavanje rizika. Istovremeno, zlonamjerna upotreba UI stvara nove prijetnje. UI može također unaprijediti sustave socijalne sigurnosti kroz EESSI sustav, poboljšavajući razmjenu podataka, točnost, transparentnost i sigurnost. Razvijanje standarda za UI te strategija očuvanja kibernetičke sigurnosti ključno je za sigurnu budućnost. Umjetna inteligencija (UI) transformira naš digitalni krajolik nevjerojatnom brzinom, stvarajući izazove i rješenja u kontekstu kibernetičke sigurnosti (Smith i sur., 2023). Ova dinamična integracija UI u naše svakodnevne žive stvara novu vrstu tehnološke ovisnosti, ali također zahtijeva i pažljivo upravljanje kako bi se osigurala sigurnost i zaštita podataka. Budući da njezin utjecaj seže od zaštite osobnih podataka do nacionalnih obrambenih strategija, pitanja kibernetičke sigurnosti postaju sve važnija (Jones & Brown, 2022).

INTEGRATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN CYBERSECURITY FOR SOCIAL CARE SYSTEMS: CHALLENGES, OPPORTUNITIES, AND FUTURE DIRECTIONS

Associate Professor Dr. Krunoslav Antoliš

Artificial intelligence (AI) is rapidly integrating into everyday life, shaping our digital landscape and highlighting the need for cybersecurity. Three key dimensions of AI use in cybersecurity include protecting AI systems, using AI for defense, and malicious purposes. Protecting AI involves standardization and human oversight, while AI's defensive use includes threat detection, prediction, analysis, and mitigation. Simultaneously, malicious AI use poses new threats. AI can also enhance social security through the EESSI system, improving data exchange, accuracy, transparency, and security. Developing AI standards and cybersecurity preservation strategies is crucial for a secure future. Artificial intelligence (AI) is transforming our digital landscape at an incredible pace, posing challenges and providing solutions in the context of cybersecurity (Smith et al., 2023). This dynamic integration of AI into our daily lives creates a new form of technology dependence, but also necessitates careful management to ensure data security and protection. With its impact spanning from personal data protection to national defense strategies, cybersecurity issues are becoming increasingly critical (Jones & Brown, 2022).

USAMLJENOST I MENTALNO ZDRAVLJE MLADIH

*prof. dr. Darko Marčinko, psihijatar
predstojnik Klinike za psihijatriju i psihološku medicinu
Medicinskog fakulteta KBC Zagreb i
redoviti profesor na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu*

Kada govorimo o mentalnom zdravlju mladih i usamljenosti, navedeno promatramo iz više dimenzija, od tjelesne (biološke), preko psihološke i socijalne, a važna je i dubinska, duhovna dimenzija. Biološka razina usamljenosti znači da je usamljenost poput konstantnog unutarnjeg stresa, koji potiče upalne i druge nepovoljne procese koji vode prema bolesti. Na psihološki razini, usamljenost je vezana uz subjektivni osjećaj odbačenosti i boli. Na socijalnoj razini, usamljene osobe osjećaju se isključeno iz grupe, a socijalni normativi su bitni za psihu jer čovjek ne živi izolirano, nego u interakciji s drugim ljudima. Dublja, duhovna razina usamljenost povezuje uz odgovore na bitna životna pitanja, doživljaje smisla i vlastite autentičnosti, kao i sposobnost za vezivanje s drugima. Subjektivni osjećaj usamljenost većinom je neugodan te uključuje spektar tzv. nelagodnih emocija.

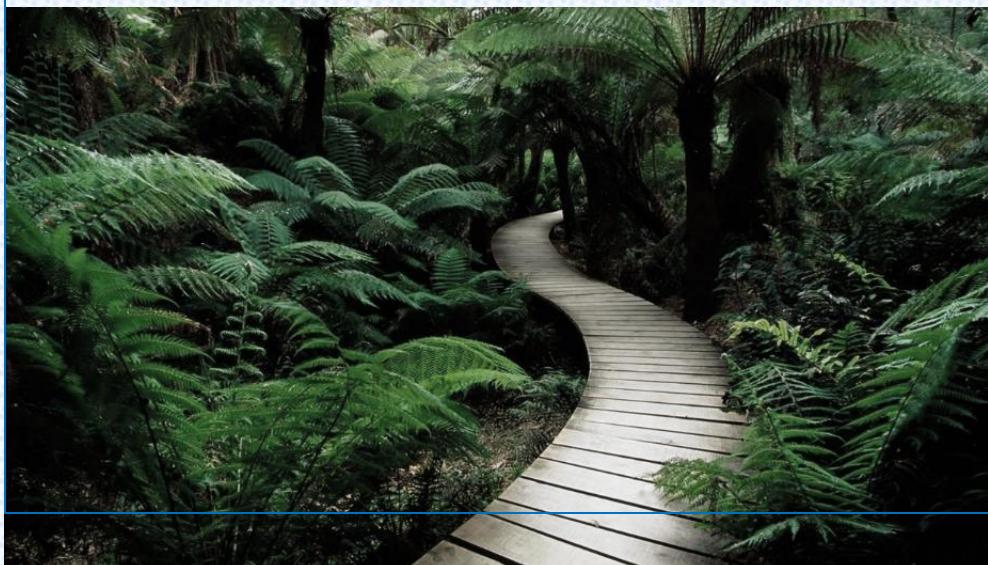
Novija istraživanja ukazuju da je usamljenost u mladih sve veći problem. U podlozi usamljenosti mladih je subjektivno iskustvo te doživljaj slabe povezanosti s drugim ljudima, bez obzira što osoba može biti okružena većim brojem ljudi i imati brojne prijatelje na društvenim mrežama. S druge strane, samoća odražava fizički nedostatak ljudi u okolini. Dakle usamljenost je više subjektivno iskustvo (odgovara stanju uma), dok samoća odražava više objektivno iskustvo. Usamljena osoba ima loš subjektivni doživljaj samog sebe. Važno je naglasiti da se ovo stanje može ispraviti kroz razne aktivnosti iz kruga psaho-socijalnih intervencija.

Tim stručnjaka s Klinike za psihijatriju i psihološku medicinu KBC Zagreb nedavno je organizirao stručni skup i objavio knjigu „Usamljenost i depresija“. Na skupu su uz psihijatre i psihologe tima Klinike za psihijatriju i psihološku medicinu KBC Zagreb, bili i psihijatri Klinike za psihijatriju Vrapče, kao i profesor neuroznanosti Goran Šimić, profesor Tonči Matulić s KBF-a te naši (i svjetski) psihijatrijski doajeni profesor Norman Sartorius i profesor Miro Jakovljević. Poseban gost predavač na simpoziju bio je profesor Takahiro Kato, vodeći stručnjak iz Japana za Hikikomori.

USAMLJENOST I MENTALNO ZDRAVLJE MLADIH

*prof. dr. Darko Marčinko, psihijatar
predstojnik Klinike za psihijatriju i psihološku medicinu
Medicinskog fakulteta KBC Zagreb i
redoviti profesor na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu*

Usamljenost je puno više od tzv. osobnog izbora jer je bitan i socijalni kontekst, a u socio-kulturi s puno nezdravog narcizma prisutni su veliki pritisci na pojedinca. Isto tako, u zapadnoj civilizaciji socijalna hijerarhija sve je strmija te ovaj trend rastuće kompetitivnosti oštećuje veze između ljudi i pojačava usamljenost. Rezultati istraživanja mojeg tima (KBC Zagreb i suradnika), ukazuju kako je osjećaj usamljenosti pokazatelj koji je pozitivno povezan s razinom intenziteta simptoma poremećaja ličnosti, sramom, narcističnom osjetljivosti te razinom simptoma depresije. Raniji radovi mojeg tima, naglašavaju koliko sram u nezdravoj formi (tzv. maladaptivni sram) može biti opasan pa čak i faktor koji povezuje depresiju sa suicidalnim mislima. Navedeno znači da je nezdravi sram vrlo rizičan te može biti faktor koji potiče nepovoljne reakcije, kako u osobi koja ga ima, tako i prema osobama u okolini. Pri tome je opasno posramljivanje jer kada neka osoba bude aktivno posramljena od strane okoline, ona teško kontrolira nelagodu te može doći do nepovoljnog iskazivanja agresije prema van ili prema samome sebi. Nezdravi sram, potiče i pogoršava usamljenost. Zato je bitno raditi na dobrom odnosima. Dobri odnosi i empatija najbolji su lijek protiv usamljenosti!

LONELINESS AND YOUTH MENTAL HEALTH

Prof. Dr. Darko Marčinko, Psychiatrist

*Head of the Clinic for Psychiatry and Psychological Medicine at
the University Hospital Centre Zagreb and
Full Professor at the School of Medicine, University of Zagreb*

When we talk about youth mental health and loneliness, we look at it from several dimensions, from the physical (biological), to the psychological and social, and the spiritual-depth dimension is also important. The biological level of loneliness means that loneliness is like constant internal stress, which promotes inflammation and other unfavorable processes that lead to disease. On a psychological level, loneliness is related to the subjective feeling of rejection and pain. On a social level, lonely people feel excluded from the group. Social norms are essential for the psyche because a person does not live in isolation, but in interaction with other people. A deeper, spiritual level of loneliness connects it with answers to important life questions, experiences of meaning and own authenticity, as well as the ability to bond with others. The subjective feeling of loneliness is mostly unpleasant and includes a spectrum of the so-called uncomfortable emotions. Recent research indicates that youth loneliness is a growing problem. The background of youth loneliness is the subjective experience and the experience of a weak connection with other people, regardless of the fact that a person may be surrounded by a large number of people and have many friends on social networks. On the other hand, loneliness reflects the physical lack of people in the environment. So, loneliness is a more subjective experience (it corresponds to the state of mind), while solitude reflects a more objective experience. A lonely person has a bad subjective experience of herself. It is important to emphasize that this condition can be amended with different psycho-social intervention activities. A team of experts from the Clinic for Psychiatry and Psychological Medicine in Clinical Hospital Center Zagreb recently organized an expert meeting and published the book "Loneliness and Depression". Besides psychiatrists and psychologists from the team of the Clinic for Psychiatry and Psychological Medicine Clinical Hospital Center Zagreb, there were also psychiatrists from the Vrapče Psychiatry Clinic, as well as a professor of neuroscience Goran Šimić, professor Tonči Matulić from KBF and our (and the world's) doyen of psychiatry, professor Norman Sartorius and professor Miro Jakovljević.

LONELINESS AND YOUTH MENTAL HEALTH

Prof. Dr. Darko Marčinko, Psychiatrist

*Head of the Clinic for Psychiatry and Psychological Medicine at
the University Hospital Centre Zagreb and
Full Professor at the School of Medicine, University of Zagreb*

Professor Takahiro Kato, a leading expert on Hikikomori from Japan, was a special guest lecturer at the symposium. Loneliness is much more than the so-called personal choice, because the social context is also important. In a social culture with a lot of unhealthy narcissism, there are great pressures on the individual. Likewise, in Western civilization, the social hierarchy is getting steeper, and this trend of growing competitiveness damages the bonds between people and increases loneliness. The results of my team's research (Clinical Hospital Center Zagreb and associates) indicate that the feeling of loneliness is an indicator which is positively related to the level of intensity of personality disorder symptoms, shame, narcissistic sensitivity, and the level of depression symptoms. Earlier works of my team emphasize how shame in an unhealthy form (the so-called maladaptive shame) can be dangerous and even a factor that connects depression with suicidal thoughts. The above means that unhealthy shame is very risky and can be the factor that encourages unfavorable reactions, both in a person who has it, and towards people around them. At the same time, shaming is dangerous because when a person is actively ashamed by the environment, it is difficult for him to control the discomfort and there may be unfavorable expressions of aggression toward others or oneself. Unhealthy shame encourages and worsens loneliness. That is why it is important to work on good relations. Good relationships and empathy are the best medicine against loneliness!

DOSTOJANSTVO LJUDSKE OSOBE: POGLED NA RANJIVE OSOBE

Prof. dr. sc. Tonči Matulić, KBF Sveučilišta u Zagrebu

Jedan od bitnih kriterija za provjeru zrele i autentične svijesti o dostojanstvu svake ljudske osobe je savjesna i zauzeta pomoć ranjivim osobama s posebnim potrebama, a osobito onima u najnepovoljnijem egzistencijalnom i socijalnom položaju. Možda je samo dojam da se danas ne čini dovoljno ili barem ne sve što bi se realno moglo i trebalo činiti na planu cjelovite skrbi o ranjivim osobama s posebnim potrebama. Društveno ozračje individualizma i ravnodušnosti spram socijalnih izazova podupiru takav dojam. No, postoje nebrojeni, svake hvale vrijedni, primjeri dobre prakse istinskog i savjesnog pružanja cjelovite skrbi o ranjivim osobama s posebnim potrebama. Takve prakse zaslужuju bezuvjetnu podršku i društveno priznanje, budući da daju konkretno svjedočanstvo zaštite i poštivanja beskrajnoga i nepovredivog ljudskog dostojanstva osoba u najnepovoljnijem egzistencijalnom i socijalnom položaju. Takvo priznanje podsjeća na činjenicu da ranjivost spada u samu bît ljudske osobe i, posljedično, pružanje pomoći ranjivim osobama predstavlja primjer međuljudske komunikacije koja otvara neslućene mogućnosti uzajamne autentične humanizacije međuljudskih odnosa.

Podsjećamo na činjenicu da stanje ranjivih osoba s posebnim potrebama zauzima središnje mjesto u evanđeoskim pričama koje nam otkrivaju istinu što uopće znači biti ljudska osoba, ali ne apstraktno, nego sasvim konkretno, počevši upravo od vrednovanja osoba s invaliditetom, oštećenjima i u situacijama socijalne isključenosti. Ranjivost dokazuje ljudsku nesavršenost općenito. Zbog toga je moralno neprihvatljivo stupnjevanje dostojanstva ljudske osobe prema kriterijima zdravlja, položaja, ugleda i bilo kojeg drugog izvanjskog obilježja. Posljedično, apsolutno je moralno nedopustivo da na socijalno-kulturnom planu ranjive osobe s posebnim potrebama trpe bilo kakvu marginalizaciju, prešućivanje, omalovažavanje ili, najgore, stanje „ljudskog otpada“. Svaka ljudska osoba, bez obzira na stupanj ranjenosti i vrstu invaliditeta, posjeduje beskrajno i nepovredivo ljudsko dostojanstvo usidreno u Bogu koji je bezuvjetno ljubi i stavlja u središte svoga božanskog milosrđa. Savjesna i zauzeta pomoći ranjivim osobama s posebnim potrebama uvijek je, bilo eksplisitno ili implicitno, svjedočanstvo Božje milosrdne ljubavi koja savršeno blista na licu Isusa iz Nazareta koji se je, postavši sam ranjiv, totalno poistovjetio s ranjivim osobama i postavio ih za mjerilo autentičnih međuljudskih odnosa.

THE DIGNITY OF THE HUMAN PERSON: A VIEW ON VULNERABLE INDIVIDUALS

Prof. Dr. Tonči Matulić, Faculty of Catholic Theology, University of Zagreb

One of the essential criteria for assessing a mature and authentic awareness of the dignity of every human person is the conscientious and committed assistance to vulnerable individuals with special needs, especially those in the most disadvantaged existential and social positions. It may only seem that not enough, or at least not everything that could and should be done, is being achieved when it comes to the comprehensive care of vulnerable individuals with special needs. The societal atmosphere of individualism and indifference towards social challenges supports this impression. However, there are countless commendable examples of best practices in the genuine and conscientious provision of comprehensive care for vulnerable individuals with special needs. Such practices deserve unconditional support and social recognition, as they bear tangible witness to the protection and respect of the infinite and inviolable human dignity of individuals in the most disadvantaged existential and social situations. This recognition reminds us that vulnerability is inherent to the very essence of the human person and, consequently, offering assistance to vulnerable individuals represents an example of human communication that opens up unforeseen possibilities for the mutual and authentic humanization of interpersonal relationships.

We are reminded that the condition of vulnerable individuals with special needs holds a central place in the Gospel stories, which reveal the truth about what it means to be a human person—not in an abstract sense, but in a very concrete way, beginning with the recognition of individuals with disabilities, impairments, and those in situations of social exclusion. Vulnerability demonstrates the general imperfection of humanity. Therefore, it is morally unacceptable to rank the dignity of a human person based on criteria such as health, status, reputation, or any other external characteristic. Consequently, it is absolutely morally impermissible for vulnerable individuals with special needs to endure any form of marginalization, neglect, belittlement, or, worst of all, a state of "human waste" within the socio-cultural sphere. Every human person, regardless of the degree of their wounds or type of disability, possesses infinite and inviolable human dignity, anchored in God, who loves them unconditionally and places them at the center of His divine mercy. Conscientious and committed assistance to vulnerable individuals with special needs is always, whether explicitly or implicitly, a testimony to God's merciful love, which shines perfectly on the face of Jesus of Nazareth, who, having Himself become vulnerable, totally identified with vulnerable individuals and set them as the standard for authentic interpersonal relationships.

PRAVILNO POSTUPANJE S DJETETOM

*Jelena Erceg, bacc.physioth.,
Ema Kovačić, mag.physioth.,
Ana Bašić, bacc.physioth.*

Pravilno postupanje s djetetom je način ophođenja s djetetom pri svakodnevnim aktivnostima kao što su podizanje, nošenje, hranjenje, oblačenje kojima potičemo pravilan razvoj djeteta, a primjenjujemo ga najčešće kod neurorizične djece i djece s poteškoćama u razvoju kao dopunu terapijskim postupcima. Način ophođenja s djetetom je u međuovisnosti s mehanizmima uspravljanja koje uočavamo u tipičnom razvoju djeteta čijim se razvojnim miljokazima vodimo, a uvijek individualno prilagođavamo postavljenom terapijskom cilju djeteta.

BABY HANDLING

*Jelena Erceg, BSc (Hons) Physiotherapy,
Ema Kovačić, MA in Physiotherapy,
Ana Bašić, BSc (Hons) Physiotherapy*

Baby handling is a way of interacting with the child during daily activities such as lifting, carrying, feeding, and dressing with which we encourage adequate child development. Baby handling is mostly used with children with neurodevelopmental risks and children with developmental difficulties as an addition to therapies. The way of interaction with the child is interdependent with the standing mechanisms which can be observed in the typical developed child. We are guided by the developmental milestones of a typical child and adapt them individually to a child's therapeutic goal.

»AKTIVIRAJ, MOTIVIRAJ, (RE)KREIRAJ«: UTJELOVLJENI MEĐULJUDSKI PROSTOR KREATIVNOG KRETANJA I IGRE

Alenka Lin Vrbančič Simonič, univ. dipl. ped. in fil., spec. pomoći z umetnostjo, plesno-gibalna psihoterapeutka (ZPGPS/EADMT/SKZP), logoterapeutka (LOGOS/SKZP) IZIS – Inštitut za plesno-gibalno terapijo, pomoč z umetnostjo, sonaravno bivanje, izobraževanje in svetovanje; OŠ Franca Rozmana Staneta Maribor

Pristup Aktiviraj, Motiviraj, (Re)kreiraj osmišljen je s obzirom na suvremene izazove neurodivergencije, multikulturalnosti i raznih posebnih potreba učenika i drugih ranjivih osoba s kojima se susrećemo u sustavima obrazovanja, socijalne skrbi i zdravstva. Sa stajališta cjeloživotnog razvoja, učenja i obrazovanja pristup predstavlja i oblik "poetske pedagogije" koja se razvija kao utjelovljeni međuljudski prostor kreativnog kretanja i igre.

Korištenje elemenata psihoterapije pokretom i plesom u kombinaciji sa integrativnom ekspresivnom umjetničkom terapijom važno je teorijsko i praktično polazište programa Aktiviraj, Motiviraj, (Re)kreiraj. U pedagogiji, rehabilitaciji i terapiji se kreativni pokret i igra potom upotrebe umjetničkih djelatnosti mogu koristiti za promicanje aktivacije i motivacije svih sudionika, omogućuju individualizirano, adaptivno i kreativno učenje, istodobno imaju i važnu preventivnu ulogu. Kretanje je temeljna karakteristika života i temeljni modus vivendi čovjeka. Kao primarni oblik komunikacije utječe na percepciju, sposobnosti i prilike za interakciju sa svijetom. Povezuje osjetila, živčani sustav i mozak; ima funkciju te je izražajno i komunikativno. Kao takvo, kretanje je ključno za cjelovit razvoj i učenje. Umjetnost i igra isto tako aktiviraju sve aspekte osobnog učenja i razvoja, kao i nagovaraju različitost potreba, predznanja, sposobnosti i mogućnosti. Stoga povezuju pojedince, grupe i zajednice. Igra i umjetnost u odgojno-obrazovni, rehabilitacijski ili terapijski proces unose multisenzornost i višedimenzionalnost. To s jedne strane uključuje stvaranje raznolikih struktura i sigurnog prostora, a sa druge strane putem metafore i simbolizacije omogućuje višežnačnost i otvorenost novim perspektivama. Integracijom ovih aktivnosti u obrazovne, rehabilitacijske ili terapijske procese potičemo znatiželju, istraživanje i učenje kroz eksperimentiranje, a time i kreativnost, suradnju i sveukupnu dobrobit svih uključenih.

Radionica će sudionicima omogućiti iskustvo opisanih temeljnih principa pristupa Aktiviraj, Motiviraj, (Re)Kreiraj. To uključuje praktične djelatnosti koje se mogu primijeniti u individualnom i grupnom radu u vrtiću, školi, s

»AKTIVIRAJ, MOTIVIRAJ, (RE)KREIRAJ«: UTJELOVLJENI MEĐULJUDSKI PROSTOR KREATIVNOG KRETANJA I IGRE

Alenka Lin Vrbančič Simonič, univ. dipl. ped. in fil., spec. pomoći z umetnostjo, plesno-gibalna psihoterapeutka (ZPGPS/EADMT/SKZP), logoterapeutka (LOGOS/SKZP) IZIS – Inštitut za plesno-gibalno terapijo, pomoč z umetnostjo, sonaravno bivanje, izobraževanje in svetovanje; OŠ Franca Rozmana Staneta Maribor

modifikacijom i u specijalnoj i psihosocijalnoj rehabilitaciji, dugotrajnoj oskrbi i drugim sredinama/kontekstima. Kako kretanje i igra kao oblik razmjene omogućuju učenje kroz istraživanje i otkrivanje? Što doprinosi razvoju različitih razina i aspekata iskustva i kako razvoj iskustva integrira senzorno-kinestetičke, perceptivno-afektivne i simboličko-kognitivne funkcije? Kako možemo tokom edukacije, rehabilitacije ili terapije poticati, podržati i omogućiti nesmetano procesiranje i prijelaz između „bottom up“ i „top down“ procesa u međusobnoj neuro-bio- psihologiji te potom toga holističko učenje i osmišljavanje - stvaranje znanja sa značenjem? U vezi toga sudionici će steći vlastito iskustvo spontanog pokreta, improvizacije, zrcaljenja i sinhronizacije te upoznati njihovu važnost za oslobođanje napetosti i kontrolu stresa, istodobno kakvu značenje i ulogu imaju za razvoj temeljnih relacijskih struktura. Kroz različite aktivnosti na kontinuumu vođenje-improvizacija doživjet će mogućnosti razvoja vlastitog kretanja na kontinuumu prijelaza između unutarnjeg, osobnog, međuljudskog i šireg prostora. Uz pomoć igre, dramskih struktura, ritma i likovnih elemenata upoznavat će osnovni jezik kreativnog pokreta: kako može da nam služi kako alat za istraživanje i ekspresiju emocija te jačanje svijesti o tijelu, za razvoj koordinacije, komunikacije, za emocionalnu regulaciju i koregulaciju, kao i za razvoj kognitivnih sposobnosti i učenja. Istraživat će nastanak metafora i razvoj simbolizacije te njihovu ulogu u procesima učenja: kako to potiče integraciju različitih funkcija i sadržaja, a time i stvaranje novih znanja. Važan dio radionice je refleksija o mogućnostima prijenosa u svakodnevnu praksu.

»ACTIVATE, MOTIVATE, (RE)CREATE«: EMBODIED INTERPERSONAL SPACE OF CREATIVE MOVEMENT AND PLAY

Alenka Lin Vrbančič Simonič, univ. dipl. ped. in fil., spec. pomoči z umetnostjo, plesno-gibalna psihoterapeutka (ZPGPS/EADMT/SKZP), logoterapeutka (LOGOS/SKZP) IZIS – Inštitut za plesno-gibalno terapijo, pomoč z umetnostjo, sonaravno bivanje, izobraževanje in svetovanje; OŠ Franca Rozmana Staneta Maribor

The Activate, Motivate, (Re)create approach was designed with regard to the contemporary challenges of neurodivergence, multiculturalism and various special needs of students and other vulnerable persons encountered in education, social and health care systems. From the point of view of lifelong development, learning and education, the approach also represents a form of "poetic pedagogy" that develops as an embodied interpersonal space of creative movement and play. The use of elements of psychotherapy with movement and dance in combination with integrative expressive art therapy is an important theoretical and practical starting point of the Activate, Motivate, (Re)create program. In pedagogy, rehabilitation and therapy, creative movement, and play, is then used to promote the activation and motivation of all participants, enable individualized, adaptive and creative learning, and at the same time have an important preventive role. Movement is the fundamental characteristic of life and the fundamental modus vivendi of the man. As the primary form of communication, it affects perception, abilities and opportunities to interact with the world. It connects the senses, the nervous system and the brain; it has a function and is expressive and communicative. As such, movement is essential for holistic development and learning. Art and play also activate all aspects of personal learning and development, as well as encourage diversity of needs, prior knowledge, abilities and opportunities. Therefore, they connect individuals, groups and communities. Play and art bring multisensory and multidimensionality context into the educational, rehabilitation or therapeutic process. On the one hand, this includes the creation of diverse structures and a safe space, and on the other hand, through metaphor and symbolization, it enables ambiguity and openness to new perspectives. By integrating these activities into educational, rehabilitational or therapeutic processes, we encourage curiosity, research and learning through experimentation, and thus creativity, cooperation and the overall well-being of all involved. The workshop will enable the

»ACTIVATE, MOTIVATE, (RE)CREATE«: EMBODIED INTERPERSONAL SPACE OF CREATIVE MOVEMENT AND PLAY

Alenka Lin Vrbančič Simonič, univ. dipl. ped. in fil., spec. pomoči z umetnostjo, plesno-gibalna psihoterapevtka (ZPGPS/EADMT/SKZP), logoterapevtka (LOGOS/SKZP) IZIS – Inštitut za plesno-gibalno terapijo, pomoč z umetnostjo, sonaravno bivanje, izobraževanje in svetovanje

participants to experience the described fundamental principles of the Activate, Motivate, (Re)Create approach. This includes practical activities that can be applied in individual and group work in kindergarten, school, with modifications in special and psychosocial rehabilitation, long-term care and other environments/contexts. How does movement and play as a form of exchange enable learning through exploration and discovery? What contributes to the development of different levels and aspects of experience and how does the development of experience integrate sensory-kinesthetic, perceptual-affective and symbolic-cognitive functions? During education, rehabilitation or therapy, how can we encourage, support and enable smooth processing and transition between "bottom up" and "top down" processes in mutual neuro-bio-psychology and then holistic learning and design - creating knowledge with meaning? In this regard, participants will gain their own experience of spontaneous movement, improvisation, mirroring and synchronization, and learn about their importance for releasing tension and controlling stress, and at the same time what meaning and role they have for the development of basic relational structures. Through various activities on the conducting - improvisation continuum, they will experience the possibilities of developing their own movement on the continuum of transitions between internal, personal, interpersonal and wider space. With the help of play, dramatic structures, rhythm and artistic elements, they will get to know the basic language of creative movement: how it can serve us as a tool for exploring and expressing emotions and strengthening awareness of the body, for developing coordination, communication, for emotional regulation and co-regulation, as well as for development of cognitive abilities and learning. It will investigate the emergence of metaphors and the development of symbolization and their role in learning processes: how this promotes the integration of different functions and contents, and thus the creation of new knowledge. An important part of the workshop is reflection on the possibilities of transfer into everyday practice.

BILJEŠKE:

Koloriti zajedništva

Colors of Togetherness

Nakladnik : Centra za rehabilitaciju Zagreb podružnica Sloboština

Za nakladnika:

Teodora Not

Glavne urednice:

Dajana Bulić i Smiljana Eljuga

Uredništvo:

Teodora Not

Tena Matijaš

Tamara Kralj

Kristina Klišanin

Vlatka Kamenarić

Lektorica:

Tamara Kralj

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i
sveučilišne knjižnice u Zagrebu

ISBN 978-953-97439-9-2

Priprema:

Kristina Klišanin

Tisak: CRZ Zagreb

Naklada 200 komada

Podružnica Sloboština – dnevni centar za djecu s teškoćama u razvoju, pruža kompleksnu rehabilitaciju djeci s intelektualnim teškoćama predškolske i osnovnoškolske dobi

Nikole Andrića 3
HR-10020 ZAGREB

Tel: 01/ 6640160
e-mail: slobostina@crzagreb.hr

